

Adroddiad Blynyddol 2019-20 Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg CFfDLC

1 Diben

- 1.1 Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi prif waith Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru (CFfDLC) yn ystod y cyfnod 1 Ebrill 2019 – 31 Mawrth 2020. Caiff rôl ac aelodaeth y Pwyllgor eu diffinio yn y Cylch Gorchwyl (Atodiad 1). Prif rôl y Pwyllgor yw rhoi cyngor annibynnol i Swyddog Cyfrifyddu CFfDLC. Yn ystod y flwyddyn, mae'r Pwyllgor wedi monitro'r prosesau strategol ar gyfer risg, rheolaeth a llywodraethu, gan ategu hynny gan ganlyniadau'r archwiliadau mewnol ac allanol. Chwaraeodd y Pwyllgor ran allweddol o ran diffinio agweddau ar y gwaith archwilio a monitro ymateb y rheolwyr i'r materion a godwyd.
- 1.2 Mae'r adroddiad hwn yn disgrifio sut y cyflawnodd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ei gyfrifoldebau yn ystod 2019-20 a chanlyniad y gwaith i wneud gwelliannau pellach i drefniadau llywodraethu a rheoli'r sefydliad. Bwriedir i'r adroddiad roi sicrwydd i lywio Datganiad Llywodraethu'r Swyddog Cyfrifyddu, i'w gynnwys yn Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon CFfDLC ar gyfer 2019-20.

2 Gwaith y Pwyllgor yn ystod 2019-20

Aelodaeth

- 2.1 Ym Mehefin 2019, daeth cyfnod Cadeirydd CFfDLC, Owen Watkin, i ben ac ymgymerais â rôl Cadeirydd Dros Dro CFfDLC nes y gellid penodi Cadeirydd newydd. Yn ystod y cyfnod hwn, ymddiswyddais o'r Pwyllgor Archwilio ac Atal risg, ac ymgymerodd David Powell â rôl Cadeirydd Dros Dro y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg. Penodwyd Aelod CFfDLC, Julie May, yn Aelod Dros Dro o'r Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yn ystod y cyfnod hwn hefyd. Ar ôl penodi Cadeirydd newydd i CFfDLC ym mis Ionawr 2020, ailgydiais yn rôl Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg, ailgydiodd David Powell yn ei rôl fel Aelod o'r Pwyllgor, ac ymddiswyddodd Julie May fel Aelod Dros Dro o'r Pwyllgor.
- 2.2 Trwy gydol 2019-20, roedd Theo Joloza yn Aelod o'r Pwyllgor a Julie James yn Aelod Annibynnol. Daeth penodiadau David Powell a minnau i ben ar 30 Medi 2019, a chawson ein hailbenodi gan Lywodraeth Cymru am gyfnod o 2 flynedd a 6 mis o 1 Hydref 2019 hyd 31 Mawrth 2022. Mae penodiad Theo Joloza am gyfnod o 3 blynedd hyd 31 Awst 2021. Ailbenodwyd Julie James yn Aelod Annibynnol o'r Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ar 1 Medi 2019 am gyfnod o 3 blynedd hyd 31 Awst 2022.
- 2.3 Mynychodd yr archwilwyr allanol (Swyddfa Archwilio Cymru) a'r Archwilwyr Mewnol (Deloitte LLP) gyfarfodydd i roi cyngor a chymorth i'r Pwyllgor. Yn ystod 2019-20, ni fu'n bosibl i Deloitte anfon cynrychiolydd i fynychu cyfarfod y Pwyllgor yng Ngorffennaf 2019, ac ni fu'n bosibl i Swyddfa Archwilio Cymru anfon cynrychiolydd i fynychu cyfarfod y Pwyllgor yn Nhachwedd 2019.

Cyfarfodydd

- 2.4 Roedd tri chyfarfod wedi'u trefnu yn ystod y flwyddyn - 29 Gorffennaf 2019, 27 Tachwedd 2019 a 26 Chwefror 2020. Roedd David Powell, Theo Joloza a Julie James yn bresennol ym mhob un o'r cyfarfodydd. Nid oeddwn yn bresennol yng nghyfarfodydd mis Gorffennaf na mis Tachwedd tra'r oeddwn yn Gadeirydd Dros Dro Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru. Mynychodd Julie May y cyfarfod yn Nhachwedd 2019 fel Aelod Dros Dro o'r Pwyllgor.
- 2.5 Mae cofnodion y Pwyllgor yn rhoi manylion am y cyfrifoldebau a ddyrannwyd a'r dyddiadau cwblhau ar gyfer camau gweithredu cytûn. Mae hyn yn galluogi olrhain cynnydd yn fwy effeithlon o lawer ar gamau gweithredu cytûn, i sicrhau eu bod yn cael eu cwblhau fel y cynlluniwyd neu eu dwyn yn eu blaen. Caiff cofnodion y Pwyllgor eu cyhoeddi ar wefan CFfDLC.

3 Amgylchedd rheoli

Archwilio Mewnol

- 3.1 Ail-benodwyd Archwilwyr Mewnol CFfDLC, Deloitte, yn 2015 yn dilyn ymarfer tendro cystadleuol am gontract 5 mlynedd. Yn gyntaf, fe wnaethant gyflwyno eu cynllun archwilio 5 mlynedd ar gyfer 2015/16 ymlaen yn y cyfarfod o'r Pwyllgor a gynhaliwyd ar 22 Gorffennaf 2015. Mae cwmpas y gwaith archwilio ar gyfer y 5 mlynedd yn canolbwyntio ar Lywodraethu Corfforaethol a Rheoli Risg a Systemau Ariannol (gan gynnwys caffael) sydd i'w harchwilio'n flynyddol, a hefyd rhaglen archwilio dreigl yn cwmpasu'r agweddau eraill ar waith a rheolaethau CFfDLC, sef:
- Arolygon CFfDLC a'r Comisiwn Ffiniau i Gymru;
  - Cynllunio Strategol;
  - Trefniadau Pensiwn;
  - Adnoddau Dynol;
  - Diogelwch Gwybodaeth; a
  - Rheolaethau Cyffredinol TG.
- 3.2 Daeth y contract Archwilio Mewnol cyfredol i ben ar 31 Mawrth 2020 ac, ar ôl ymarfer tendro, dyfarnodd y Comisiwn gontract 5 mlynedd i archwilwyr allanol newydd.
- 3.3 Caiff y gwaith archwilio mewnol ei gyflawni drwy drafod gydag aelodau staff priodol, darllen dogfennau a chynnal profion, fel y bo'r angen, i gadarnhau effeithiolrwydd y rheolaethau sydd ar waith. Caiff gwaith archwilio mewnol ei gyflawni gan fod yn briodol ymwybodol o risgiau twyll a llygredd yn y prosesau dan archwiliad. Pan fydd y gwaith archwilio mewnol wedi'i gwblhau, bydd y canfyddiadau ac unrhyw argymhellion a wnaed yn cael eu trafod mewn cyfarfod

ymadael a drefnwyd ymlaen llaw cyn bod adroddiad yr archwilwyr mewnol yn cael ei ddrafftio, ei gytuno gan y rheolwyr a'i gyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg.

- 3.3 Yn ystod 2019-20, adolygodd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yr adroddiadau canlynol a ddarparwyd gan Deloitte:

Adroddiad Archwilio Canol Blwyddyn 2019-20

Maes Archwilio	Dyddiad Cyhoeddi	Gwendidau a Nodwyd			Lefel Sicrwydd
		Blaenoriaeth uchel	Blaenoriaeth ganolig	Blaenoriaeth isel	
Llywodraethu Corfforaethol	Tachwedd 19	-	-	-	Sylweddol
Rheoli Risg	Tachwedd 19	-	2	1	Cymedrol
Rheolaethau Cyffredinol TG	Tachwedd 19	-	-	1	Sylweddol

Adroddiad Archwilio Blyneddol 2019-20

Maes Archwilio	Dyddiad Cyhoeddi	Gwendidau a Nodwyd			Lefel Sicrwydd
		Blaenoriaeth uchel	Blaenoriaeth ganolig	Blaenoriaeth isel	
Bancio a Rheoli Arian Parod	Chwefror 20	-	1	1	Cymedrol
Arolygon CFfDLC	Chwefror 20	-	-	4	Cymedrol

- 3.5 Roedd yr adroddiad archwilio canol blwyddyn yn rhoi sicrwydd Sylweddol ar gyfer Llywodraethu Corfforaethol a Rheolaethau Cyffredinol TG, a sicrwydd Cymedrol ar gyfer Rheoli Risg. Mae CFfDLC yn cymryd camau i gynyddu'r sgôr sicrwydd archwilio ar gyfer Rheoli Risg o Gymedrol i Sylweddol drwy roi'r argymhellion archwilio ar waith cyn gynted ag y bo modd. Mae'r canfyddiadau hyn yn rhoi sicrwydd bod trefniadau CFfDLC yn lleihau'r graddau y mae'n agored i risg. Nododd y Pwyllgor drylwyrredd y gwaith archwilio, ymarferoldeb yr argymhellion ac ymateb agored a chadarnhaol rheolwyr CFfDLC.
- 3.6 Roedd yr archwiliad diwedd blwyddyn yn rhoi sicrwydd Cymedrol ar gyfer Bancio a Rheoli Arian Parod ac Arolygon CFfDLC. Roedd yr archwiliad mewnol o Arolygon CFfDLC yn cwmpasu'r prosesau a'r gweithdrefnau ar gyfer cynnal yr arolygon, ac nid oedd yn cwmpasu canfyddiadau nac argymhellion yr arolygon. Mae CFfDLC yn cymryd camau i gynyddu'r sgôr sicrwydd archwilio ar gyfer prosesau arolygon o Gymedrol i Sylweddol drwy roi'r argymhellion archwilio ar waith cyn gynted ag y bo modd.

- 3.7 Mae'r Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yn derbyn adroddiadau cynnydd ar weithredu'r argymhellion archwilio ym mhob cyfarfod. Yn ystod 2019-20, nodwyd bod y pedwar argymhelliad yn ymwneud â phrosesau a gweithdrefnau arolygon mewn blynyddoedd blaenorol wedi'u hailgodi, gan fod materion parhaus yn ymwneud â'r rhaglen waith arolygon. Bydd y Pwyllgor yn parhau i fonitro cynnydd o ran rhoi'r argymhellion hyn sy'n weddill ar waith.
- 3.8 Mae ansawdd y gwaith archwilio a gwaith y Pwyllgor wedi'i werthuso yn ystod y flwyddyn drwy ystyried yr adroddiadau ac argymhellion archwilio, a thrafodaethau mewn cyfarfodydd rhwng Aelodau'r Pwyllgor a'r Archwilwyr Mewnol. Yn ogystal â hyn, cynhaliodd y Pwyllgor gyfarfod cyfrinachol blynyddol rhwng yr Aelodau a'r Archwilwyr Mewnol ar ôl cyfarfod y Pwyllgor ar 26 Chwefror 2020, a chwblhaodd ymarfer asesu effeithiolrwydd blynyddol o'r archwilwyr mewnol a rhestr wirio gwerthuso arfer da'r Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg. Ar sail y rhain, aseswyd bod perfformiad yr Archwilwyr Mewnol yn effeithiol.

Archwilio Allanol

- 3.9 Archwilydd Allanol CFfDLC yw Archwilydd Cyffredinol Cymru. Cafodd casgliadau'r Archwiliad ar gyfer blwyddyn ariannol 2018-19 a gynhwyswyd yn Llythyr Rheoli Swyddfa Archwilio Cymru eu hadolygu yng nghyfarfod y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ar 29 Gorffennaf 2019. Rhoddwyd barn ddiamed ar Gyfrifon 2018-19 ac ni chodwyd unrhyw argymhellion archwilio.
- 3.10 Cyflwynodd Swyddfa Archwilio Cymru ei Chynllun Archwilio 2020 ar gyfer archwilio datganiadau ariannol 2019-20 CFfDLC i gyfarfod y Pwyllgor ar 26 Chwefror 2020. Roedd y ddogfen hon yn egluro cyfrifoldebau cymharol CFfDLC a Swyddfa Archwilio Cymru.

Effeithiolrwydd ac Effaith y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg

- 3.11 Llenwodd Aelodau'r Pwyllgor holiadur 2019-20 ym mis Rhagfyr 2019 a'i ddychwelyd i Ysgrifenyddiaeth CFfDLC i ddadansoddi'r ymatebion. Roedd yr ymatebion yn dynodi y bu cydymffurfio ag arfer da ym mhob maes.
- 3.12 Yn ystod 2019-20, dangoswyd effaith y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ar CFfDLC gan y camau canlynol a chynigion ar gyfer newid a gafodd eu mabwysiadu gan CFfDLC:
- awgrymodd newidiadau ac ychwanegiadau i Gofrestrî Risg CFfDLC drwy gydol y flwyddyn;
  - cynigiodd welliannau i drefniadau hyfforddiant Diogelwch TGCh CFfDLC;
  - cynigiodd fod Aelodau CFfDLC yn profi eu cysylltiadau Skype â swyddfeydd CFfDLC er mwyn gwella trefniadau parhad busnes;
  - ymgynghorodd â, a chafodd farnau cyrff archwilio allanol nad oes gan Fwrdd CFfDLC gysylltiad â nhw yn ystod busnes arferol;

- cafodd sicrwydd ar brosesau rheoli a threfniadau ar gyfer delio â thwyll, a rhoddodd ddealltwriaeth o hyn i'r archwilwyr allanol ar ran CFfDLC; ac
- adolygodd y drafft cyntaf o Ddatganiad Llywodraethu CFfDLC a diwygiadau arfaethedig, er mwyn ei symud tuag at arfer gorau.

3.13 Cafodd CFfDLC sicrwydd hefyd drwy dderbyn adroddiadau yn nodi canlyniadau cyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg, ynghyd â chopïau o gofnodion y cyfarfodydd.

4 Cydweithredu rhwng yr Archwilwyr Mewnol a'r Archwilwyr Allanol

4.1 Roedd y Pwyllgor yn fodlon fod yr Archwilwyr Mewnol a'r Archwilwyr Allanol yn cyfathrebu ac yn gweithio gyda'i gilydd i leihau lefel unrhyw waith dyblygedig ac arwain at ymdriniaeth archwilio effeithlon ac effeithiol. Cadarnhawyd hyn drwy arsylwi a gwerthuso drwy gydol y flwyddyn ac yn y cyfarfod cyfrinachol rhwng Aelodau'r Pwyllgor a'r Archwilwyr Mewnol a gynhaliwyd ar 26 Chwefror 2020.

5 Llywodraethu Corfforaethol

5.1 Yn ystod 2019-20, mae'r Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg wedi parhau i gynnal safonau uchel mewn Llywodraethu Corfforaethol a rheolaethau mewnol. Yn ystod 2019-20, fe wnaeth y Pwyllgor:

- Adolygu a diweddarau ei Gylch Gorchwyl;
- Adolygu a diweddarau ei Gynllun Gwaith Blynyddol;
- Parhau â'r arfer o gael ei Aelodau i lenwi holiadur hunanasesu blynyddol;
- Parhau â'r arfer o gynnal cyfarfod cyfrinachol blynyddol rhwng Aelodau a'r Archwilwyr Mewnol ac Allanol;
- Cadarnhau effeithiolrwydd yr Archwilwyr Mewnol yn ystod y flwyddyn drwy gynnal yr ymarferiad blynyddol i asesu'r archwilwyr mewnol;
- Parhau i gael adroddiadau Diogelwch TGCh gan gymorth technegol CFfDLC (Cymwysterau Cymru) yn ymwneud â'r system TGCh newydd;
- Cael adroddiadau cynnydd ar weithredu argymhellion yr archwilwyr ym mhob cyfarfod;
- Cael adroddiad ar brawf Cynllun Parhad Busnes y Comisiwn ar gyfer 2019-20;
- Cael adroddiad ar restr colledion CFfDLC ar gyfer 2018-19;
- Cael adroddiad ar ymarfer y Comisiwn i wirio asedau sefydlog ar gyfer 2019-20;
- Cadarnhau bod CFfDLC wedi cynnal systemau boddhaol ar gyfer monitro cyllidebau, adolygu rheolaeth risg, chwythu'r chwiban a thwyll, diogelwch data TG a rhoddion a lletygarwch;
- Roedd y Pwyllgor yn fodlon y gallai Swyddog Cyfrifyddu CFfDLC gael sicrwydd sylweddol fod trefniadau rheoli, risg a llywodraethu CFfDLC yn 2019-20 yn darparu sail gadarn a rhesymol iddi gwblhau'r Datganiad Llywodraethu.

6 Rheoli Risg

- 6.1 Mae ymagwedd CFFDLC tuag at reoli risg wedi dangos ei fod yn ddull effeithiol ar gyfer nodi a lliniaru risgiau, ac mae'r gweithdrefnau a fabwysiadwyd wedi'u cymeradwyo gan archwilyr CFFDLC. Adolygwyd y Gofrestr Risg ym mhob un o gyfarfodydd y Pwyllgor yn ystod 2019-20. Mae'r Pwyllgor yn parhau'n fodlon fod y gofrestr yn ddogfen fyw a'i bod yn adlewyrchu'n gywir y risgiau y mae CFFDLC yn eu hwynebu wrth iddynt ddod i'r amlwg, a'u heffaith debygol. Mae'r gofrestr risg hefyd yn nodi'r camau gweithredu gan y rheolwyr i lliniaru a chael gwared ar y risgiau.
- 6.2 Yn ystod 2019-20, roedd y prif risgiau a nodwyd ac a reolwyd gan CFFDLC fel a ganlyn:

Risg a Nodwyd	Camau Lliniarol
Nid oes gan CFFDLC allu digonol i gyflawni'r rhaglen arolygon.	Cadw a diweddarau Cyfarwyddiadau Desg ar gyfer pob proses allweddol. Drafftio Cynllun Olyniaeth. Cynnig sylfaen ehangach o gyfleoedd hyfforddiant i'r holl staff er mwyn annog dilyniant. Cynnal amgylchedd gwaith da gan ddefnyddio tystiolaeth o arolygon staff a Buddsoddwyr Mewn Pobl i lywio polisi. Adolygu strwythur staff CFFDLC, gan gynnwys gofynion staff ar secondiad. Cynnal archwiliad sgiliau. Cyflawni Gwobr Iechyd y Gweithle Bach.
Difrod difrifol i enw da CFFDLC drwy Lywodraeth Cymru'n peidio â rhoi gwaith CFFDLC ar waith ar gyfer etholiadau 2022 oherwydd pwysau blaenaf mewn meysydd eraill.	Cysylltu â Llywodraeth Cymru a Gweinidogion, yn ôl yr angen.
CFFDLC yn methu cynnal enw da, perthynas waith a chyfathrebiad â phrif gynghorau a rhanddeiliaid allweddol.	Cyfarfodydd rhwng CFFDLC a rhanddeiliaid allweddol. Cyfarfodydd misol rhwng y Cadeirydd a Llywodraeth Cymru. Cyfarfodydd â phrif gynghorau i drafod arolygon cyn ac yn ystod arolygon. Ymgynghori â rhanddeiliaid ar unrhyw bolisi newydd neu newidiadau polisi mawr. Mae'r holiaduron ôl-arolwg yn rhoi cyfle gwell i rhanddeiliaid roi eu barn ar b'un a yw CFFDLC wedi cyflawni ei swyddogaethau'n gywir ac yn deg.
Nid yw CFFDLC yn gallu cwblhau'r arolygon etholiadol erbyn 2021 yn barod ar gyfer etholiadau 2022.	Cytuno ar amserlen arolygon â Llywodraeth Cymru. Cytuno ar ofynion cyllidebol arolygon â Llywodraeth Cymru. Cytuno ar Bolisi ac Arfer â Llywodraeth Cymru. Cytuno ar y Polisi Maint Cynghorau â Llywodraeth Cymru. Adolygu strwythur staff CFFDLC, gan gynnwys y gofyniad am staff newydd ar secondiad. Cytuno ar ddyrannu Comisiynwyr Arweiniol ar gyfer pob arolwg. Cysylltu â phrif gynghorau ynghylch unrhyw arolygon cymunedol a all effeithio ar yr amserlen arolygon. Cynnal a monitro cofrestr risg ar gyfer arolygon unigol. Cyfarfod ag Ysgrifennydd Cabinet Llywodraeth Cymru. Cyfarfodydd â rhanddeiliaid allweddol. Defnyddio dull tîm i barhau ag arolygon os caiff yr amserlen ei chrynhai. Cael cyngor cyfreithiol ynghylch p'un a all y Comisiwn ddechrau arolwg etholiadol Sir Fynwy.

- 6.3 Lliniarwyd y risg yn ymwneud â gallu annigonol i gyflawni'r rhaglen arolygon drwy sefydlu a chynnal strwythur staff cadarn, recriwtio staff ychwanegol yn llwyddiannus, ymgymryd ag ymarfer Cymorth Graddio a Gwerthuso Swyddi i staff, cynnal amgylchedd gwaith da gan ddefnyddio tystiolaeth o'r arolwg staff, ychwanegu cwestiynau iechyd a lles at yr arolwg staff a Buddsoddwyr Mewn Pobl i lywio polisi, a sicrhau bod yr holl bolisiau a chyfarwyddiadau desg yn gyfredol.
- 6.4 Lliniarwyd y risg o ddifrod difrifol i enw da CFfDLC drwy Lywodraeth Cymru'n peidio â rhoi gwaith CFfDLC ar waith ar gyfer etholiadau 2022 drwy gysylltu â Llywodraeth Cymru a Gweinidogion, yn ôl yr angen.
- 6.5 Lliniarwyd y risg o fethu cynnal enw da, perthynas waith a chyfathrebiad â phrif gynghorau a rhanddeiliaid allweddol drwy gyfarfodydd misol rhwng y Cadeirydd a Llywodraeth Cymru, cyfarfodydd cyswllt chwarterol rhwng yr Ysgrifenyddiaeth a Llywodraeth Cymru, cyfarfodydd â phrif gynghorau i drafod arolygon cyn ac yn ystod arolygon, ymgynghoriadau â rhanddeiliaid ar unrhyw bolisi newydd neu newidiadau polisi mawr, a holiaduron ôl-arolwg sy'n rhoi cyfle gwell i rhanddeiliaid roi eu barn ar b'un a yw CFfDLC wedi cyflawni ei swyddogaethau'n gywir ac yn deg.
- 6.6 Caiff y risg o CFfDLC yn methu cwblhau'r arolygon etholiadol erbyn 2021 yn barod ar gyfer etholiadau 2022 ei lliniaru drwy gysylltiad agos â swyddogion Llywodraeth Cymru i rannu proffiliau cyllideb amcangyfrifedig, ynghyd â pholisi ac arfer cytûn, drafftio a chytuno ar amserlen ar gyfer yr arolygon, cysylltu â rhanddeiliaid allweddol, cynnal cofrestrï risg unigol ar gyfer arolygon pob awdurdod, sicrhau bod y staff angenrheidiol ar waith ac wedi'u hyfforddi'n ddigonol i ymgymryd â'r gwaith arolwg, a chael cyngor cyfreithiol ar ddechrau arolwg etholiadol Sir Fynwy.

Ystyried y Ffynonellau Sicrwydd

- 6.7 Caiff CFfDLC sicrwydd o ffynonellau amrywiol fel adroddiadau cyfarfodydd ac ati. Mae manylion am y prif feysydd sicrwydd a'u ffynonellau yn cael eu rhoi yn Atodiad 2.

7 Cyllideb 2019-20 a Datganiadau Ariannol 2018-19

- 7.1 Adolygodd y Pwyllgor broses fonitro cyllideb CFfDLC ar gyfer cyllideb 2019-20 ym mhob cyfarfod yn ystod y flwyddyn, ac roedd o'r farn ei bod yn briodol ac yn gadarn. Adolygodd y Pwyllgor y datganiadau ariannol drafft ar gyfer 2018-19 ym mis Mehefin 2019 cyn cynnal yr archwiliad. Ystyriodd adroddiad yr Archwilydd ac unrhyw faterion a oedd yn weddill. Cymerwyd camau wedyn i sicrhau bod y Comisiwn yn mynd i'r afael ag unrhyw faterion a oedd yn weddill er mwyn galluogi cyhoeddi barn ddiamod ar 29 Gorffennaf 2019.

8 Casgliad

- 8.1 Ar sail y dystiolaeth sydd ar gael, mae'r Pwyllgor wedi gweithredu i safon uchel yn ystod y flwyddyn ac wedi cael effaith gadarnhaol ar CFfDLC, gan wella arfer da. Mae'r Pwyllgor wedi cael sicrwydd priodol, dibynadwy a chynhwysfawr ar amgylchedd rheoli mewnol CFfDLC, ei adroddiadau ariannol a'i allu i reoli risgiau. Mae'r Pwyllgor yn fodlon y gall Swyddog Cyfrifyddu CFfDLC fod yn sicr i raddau helaeth fod trefniadau rheoli, risg a llywodraethu CFfDLC yn 2019-20 wedi darparu sail gadarn a rhesymol iddi gwblhau'r Datganiad Llywodraethu.

9 Cydnabyddiaethau

- 9.1 Rwyf yn ddiolchgar i David Powell, Theo Joloza a Julie James fel aelodau ac aelod annibynnol o'r Pwyllgor yn y drefn honno am eu gwaith, eu cyfraniad, eu cymorth a'u cefnogaeth. Mae gwaith rheolwyr CFfDLC, gyda chefnogaeth staff aelodau eraill, wedi bod yn ganolog i'n gwaith, a gwerthfawrogir eu cyfraniadau. Rwyf hefyd yn ddiolchgar i Lisa James o Lywodraeth Cymru a Derwyn Owen, Mark Jones ac Anthony Ford o Swyddfa Archwilio Cymru, ac Ian Howse a Lauren Parsons o Deloitte. Bu eu cymorth a'u cyngor yn fuddiol ac yn adeiladol iawn yn ystod y flwyddyn.

Ceri Stradling
Cadeirydd Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg CFfDLC
Ebrill 2020

COMISIWN FFINIAU A DEMOCRATIAETH LEOL CYMRU

PWYLLGOR ARCHWILIO AC ATAL RISG

CYLCH GORCHWYL

1. Cyflwyniad

- 1.1 Mae Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru (y Comisiwn) wedi sefydlu'r Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg i'w gefnogi gyda'i gyfrifoldebau'n ymwneud â materion risg, priodoldeb ariannol, rheolaeth a llywodraethu mewnol a sicrwydd cysylltiedig. Gan y Prif Weithredwr fel y Swyddog Cyfrifyddu y mae'r cyfrifoldeb o dan delerau Dogfen Fframwaith y Comisiwn a'r Llythyr Cylch Gwaith blynyddol, a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru, am ddarparu rheolaethau mewnol digonol a bydd yn ystyried cyngor y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg fel y bo'n briodol.
- 1.2 Mae'r Comisiwn hefyd yn darparu ysgrifenyddiaeth i Gomisiwn Ffiniau seneddol i Gymru o dan Femorandwm Cyd-ddealltwriaeth rhwng y Comisiwn, Llywodraeth Cymru, Swyddfa'r Cabinet a'r Comisiwn Ffiniau i Gymru. O dan delerau'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth, bydd y Comisiwn yn darparu un sicrwydd archwilio ar gyfer y ddau gorff.
- 1.3 Penodwyd Prif Weithredwr y Comisiwn fel y Swyddog Cyfrifyddu gan Gyfarwyddwr Cyffredinol Addysg a Gwasanaethau Cyhoeddus Llywodraeth Cymru, yn effeithiol o 7 Ionawr 2019.

2. Aelodaeth

- 2.1 Caiff y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ei gadeirio fel arfer gan Aelod o'r Comisiwn (cyhyd ag y bo profiad perthnasol ganddo/ganddi), ond bydd yr arfer hwn yn agored i'w adolygu. Ni ddylai Cadeirydd y Comisiwn fod yn Gadeirydd nac yn Aelod o'r Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg.
- 2.2 Aelodau eraill y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yw:
  - Aelod Allanol Annibynnol wedi'i benodi; a
  - 2 Aelod o'r Comisiwn (ac eithrio'r Cadeirydd).
- 2.3 Ni ddylai Ysgrifennydd cyfarfodydd y Comisiwn fod yn Ysgrifennydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg.
- 2.4 Bydd aelodaeth y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yn cael ei hadolygu o bryd i'w gilydd.

3. Adrodd

- 3.1 Bydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yn adrodd yn ffurfiol i'r Comisiwn a'r Swyddog Cyfrifyddu ar ôl bob cyfarfod.
- 3.2 Bydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yn darparu Adroddiad Blynyddol i'r Comisiwn a'r Swyddog Cyfrifyddu, wedi'i amseru i gefnogi cwblhau'r cyfrifon a'r Datganiad Llywodraethu, gan grynhoi ei gasgliadau o'r gwaith y mae wedi'i wneud yn ystod y flwyddyn.

- 3.3 Bydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yn darparu Adroddiad Blynyddol Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg i Swyddfa'r Cabinet a'r Comisiwn Ffiniau i Gymru.

4. Cyfarfodydd

- 4.1 Bydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yn cyfarfod o leiaf dair gwaith y flwyddyn. Gall Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg alw cyfarfodydd ychwanegol fel y gwêl yn angenrheidiol.
- 4.2 Mae amseriad y cyfarfodydd a'r meysydd gwaith yr eir i'r afael â nhw wedi'u hamlinellu yng Nghynllun Gwaith Blynyddol y Pwyllgor. Dylai'r Cynllun Gwaith Blynyddol gael ei ddrafftio erbyn 1 Ebrill a'i adolygu gan Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg cyn ei ddsbarthu i Aelodau'r Pwyllgor i roi sylwadau arno.
- 4.3 Bydd lleiafswm o 3 aelod o'r Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg, y mae'n rhaid i un ohonynt fod yn Gadeirydd neu'n Ddirprwy Gadeirydd, yn bresennol ar gyfer y cyfarfod i ystyried bod ganddo gworwm.
- 4.4 Bydd cyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yn cael eu mynychu fel arfer gan y Swyddog Cyfrifyddu, y Dirprwy Brif Weithredwr, y Rheolwr Cyllid, y Rheolwr Cymorth Busnes a chynrychiolwyr yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol, ac Is-adran Noddi Llywodraeth Cymru y Comisiwn.
- 4.5 Gall y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ofyn i unrhyw swyddogion eraill neu Aelodau o'r Comisiwn fynychu i gynorthwyo gyda'i drafodaethau ar unrhyw fater penodol.
- 4.6 Gall y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ofyn i unrhyw rai neu bob un o'r rhai sy'n mynychu fel arfer ond nad ydynt yn aelodau i dynnu'n ôl er mwyn hwyluso trafodaeth agored a didwyll am faterion penodol.
- 4.7 Gall y Swyddog Cyfrifyddu ofyn i'r Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg alw cyfarfodydd pellach i drafod materion penodol y maent eisiau cyngor y Pwyllgor arnynt.
- 4.8 Bydd y Cadeirydd ac Aelodau'r Pwyllgor yn cynnal cyfarfod cyfrinachol gyda chynrychiolwyr yr Archwilwyr Mewnol a'r Archwilwyr Allanol bob blwyddyn i gael eu hadborth ar effeithiolrwydd y Pwyllgor ac unrhyw faterion eraill mewn perthynas â threfniadau llywodraethu'r Comisiwn. Ni fydd y trefniant hwn yn atal unrhyw gyfarfodydd ychwanegol rhwng Aelodau'r Pwyllgor a chynrychiolwyr yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol yr ystyrir eu bod yn angenrheidiol.

5. Awdurdod a Hawliau

- 5.1 Awdurdodir y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg gan y Comisiwn i ymchwilio i unrhyw weithgarwch o fewn ei gylch gorchwyl. Fe'i hawdurdodir i ofyn am unrhyw wybodaeth y mae ei hangen arno gan weithiwr neu Aelod o'r Comisiwn, a chyfarwyddir pob gweithiwr ac Aelod i gydweithredu ag unrhyw gais gan y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg. Bydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yn sicrhau bod polisiau llywodraethu corfforaethol digonol ar waith gan y Comisiwn drwy adolygu'r Llywodraethu Corfforaethol ym mhob cyfarfod.

- 5.2 Gall y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg gyfethol aelodau ychwanegol am gyfnod nid hwy na blwyddyn i ddarparu sgiliau, gwybodaeth a phrofiad arbenigol.
- 5.3 Gall y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg gaffael cyngor ad-hoc arbenigol ar draul y Comisiwn yn amodol ar gyllidebau a gytunwyd gan y Comisiwn.

6. Mynediad

- 6.1 Bydd mynediad rhydd a chyfrinachol rhwng Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg a chynrychiolwyr yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol.
- 6.2 Bydd mynediad rhydd a chyfrinachol rhwng Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ac Aelodau'r Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg.

7. Cyfrifoldebau

- 7.1 Bydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yn cynghori'r Swyddog Cyfrifyddu a'r Comisiwn ar:
- y prosesau strategol ar gyfer risg, rheolaeth a llywodraethu a'r Datganiad Llywodraethu;
  - polisiau cyfrifyddu, cyfrifon ac adroddiad blynyddol y Comisiwn, gan gynnwys y broses ar gyfer adolygu'r cyfrifon cyn eu cyflwyno i'w harchwilio, lefelau gwallau a nodwyd, a llythyr cynrychiolaeth y rheolwyr i'r archwilwyr allanol;
  - y gweithgarwch sydd wedi'i gynllunio a chanlyniadau'r archwiliad mewnol a'r archwiliad allanol;
  - digonolrwydd ymateb y rheolwyr i faterion a amlygwyd gan weithgarwch archwilio, gan gynnwys adroddiad ISA 260 a llythyr rheoli'r archwilwyr allanol;
  - sicrwydd yn ymwneud â'r gofynion llywodraethu corfforaethol ar gyfer y sefydliad;
  - cadernid trefniadau monitro'r gyllideb;
  - cynigion ar gyfer tendro naill am ai wasanaethau Archwilio Mewnol neu Allanol neu am brynu gwasanaethau heb fod yn ymwneud ag archwilio gan contractwyr sy'n darparu gwasanaethau archwilio;
  - polisiau gwrth-dwyll, prosesau chwythu'r chwiban a threfniadau ar gyfer ymchwiliadau arbennig;
  - cynigion ar gyfer materion cyfrifyddu dadleuol fel eithriadau ac esemptiadau cydymffurfio.

8. Gofynion gwybodaeth

- 8.1 Er mwyn cyflawni ei gyfrifoldebau fel yr amlinellir ym mharagraff 7 uchod, mae'r Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yn cael y wybodaeth ganlynol, fel y bo'n briodol:
- Adroddiad ar unrhyw adolygiadau o Gofrestr Risg a Pholisi Rheoli Risg y Comisiwn;
  - Y Cynllun Archwilio Mewnol;
  - Cynllun Archwilio Blynyddol yr Archwilwyr Allanol;
  - Adroddiadau cynnydd oddi wrth gynrychiolydd yr Archwilwyr Mewnol yn crynhoi gwaith a gyflawnwyd, materion allweddol sy'n dod i'r amlwg, ymateb y rheolwyr i'r argymhellion archwilio ac unrhyw faterion adnoddau sy'n effeithio ar gyflawni amcanion archwilio mewnol;
  - Barn ac Adroddiad Blynyddol yr Archwilwyr Mewnol;

- Ymateb y rheolwyr i'r argymhellion archwilio;
- Datganiadau Ariannol drafft a chyfrifon statudol y Comisiwn cyn eu harchwilio gan yr Archwilwyr Allanol;
- Datganiadau Ariannol a chyfrifon statudol drafft y Comisiwn cyn eu llofnodi gan y Swyddog Cyfrifyddu;
- Y Datganiad Llywodraethu drafft;
- Adroddiad yr Archwilwyr Allanol ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol ac unrhyw allbynnau archwilio allanol eraill;
- Newidiadau i bolisiau cyfrifyddu;
- Newidiadau i'r Cynllun Gweithredol;
- Adroddiad ar ystyriaethau cyllideb;
- Adroddiad ar unrhyw gynigion i dendro am swyddogaethau archwilio.

9. Cofnodion

- 9.1 Bydd Cofnodion ei gyfarfodydd yn cael eu dosbarthu i holl Aelodau'r Comisiwn a chynrychiolwyr yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol.

10. Adolygu'r Cylch Gorchwyl

- 10.1 Bydd Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yn cael ei adolygu'n flynyddol i sicrhau ei fod yn parhau'n berthnasol ac i adlewyrchu unrhyw newidiadau i statws y Comisiwn.

11. Dyddiad y Ddogfen: Tachwedd 2019

Atodiad 2

Meysydd Allweddol sy'n mynnu Sicrwydd	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Ffynonellau Sicrwydd		
		Lefel 1 ^{af}	2 ^{il} lefel	3 ^{edd} lefel
Llywodraethu, Gwneud Penderfyniad ac Atebolrwydd	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	<p>Gofynion y Swyddog Cyfrifyddu.</p> <p>Strwythur trefniadol.</p> <p>Cynllun dirprwyo.</p> <p>Polisiâu a Gweithdrefnau.</p>	<p>Adroddiadau i gyfarfodydd y Comisiwn am benderfyniadau a wnaed neu benderfyniadau i'w cymeradwyo.</p> <p>Amserlen ar gyfer adolygiadau polisi gan y Comisiwn.</p> <p>Strwythurau i'w hadolygu'n gyson gan y Prif Swyddog Gweithredol a'r Comisiwn.</p> <p>Datganiad Llywodraethu Blynyddol.</p>	<p>Adroddiadau'r Archwilywyr Mewnol ar Lywodraethu Corfforaethol - gwahanu dyletswyddau a chydymffurfio â rheolaethau.</p> <p>Y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yn adolygu polisiâu uniondeb o dro i dro.</p> <p>Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ac adolygu'r Datganiad Llywodraethu.</p>
Rheoli Risg	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Polisi Risg a Threfniadau Rheoli.	<p>Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd ar waith ac yn cael ei adolygu gan y Comisiwn fel rhan o'r Gofrestr Risg.</p> <p>Mae'r Comisiwn yn adolygu'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol yn fisol.</p> <p>Mae'r Gofrestr Risgiau Gweithredol yn cael ei hadolygu gan y Tîm Rheoli, a gosodir pwynt sbardun ar gyfer gwerthuso risgiau i'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol.</p> <p>Mae'r Gofrestr Risgiau Pensiynau yn cael ei hadolygu gan y Tîm Rheoli.</p>	<p>Y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yn adolygu'r Cofrestr Gweithredol a Chorfforaethol ym mhob cyfarfod.</p> <p>Adroddiad Blynyddol gan yr Archwilywyr Mewnol ar Reoli Risg.</p> <p>Y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yn adolygu cofrestr risg Pensiynau a TGCh yn flynyddol.</p>
Cynllunio Strategol	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 1	Llythyr Cylch Gwaith LIC ac adroddiadau'r Cynllun Gweithredol i gyfarfodydd y Comisiwn.	<p>Adroddiad Cynllun Strategol i gyfarfodydd y Comisiwn.</p> <p>Y Comisiwn yn cytuno ar weledigaeth ac amcanion lefel uchel ar gyfer y sefydliad.</p>	Adroddiadau'r Archwilywyr Mewnol ar Gynllunio Strategol.
Didwylledd a Thyloywder	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Gwefan gynhwysfawr yn bodloni disgwyliadau o ran didwylledd a thyloywder.	Datganiad Polisi Tâl	Datganiad Llywodraethu
Gwerthoedd a Diwylliant	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Y Tîm Rheoli yn pennu gwerthoedd a diwylliant ar gyfer staff gan ategu hynny â Hyfforddiant a phroses Adolygu Perfformiad a	Ymagwedd y Comisiwn tuag at didwylledd, gonestrwydd ac atebolrwydd yn cyd-fynd ag ymagwedd y Tîm	Adroddiadau i'r Comisiwn ar ganlyniadau Arolygon Staff.

		Datblygiad.	Rheoli. Datganiad Llywodraethu.	Adroddiadau Buddsoddwyr mewn Pobl. Y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg.
Arweinyddiaeth	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Gofynion y Swyddog Cyfrifyddu.	Y Comisiwn wedi pennu disgwyliadau pendant ar gyfer y sefydliad mewn Strategaethau a Chynlluniau.	Adroddiadau'r Archwilwyr Mewnol ar Lywodraethu Corfforaethol.
Diogelwch Gwybodaeth a Data	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Gweithdrefnau Diogelwch Gwybodaeth a Data ar waith. Adroddiadau ar Ddiogelwch TGCh gan Cymwysterau Cymru ym mhob un o gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg.	Adolygiad o gydymffurfio gan y Comisiwn. Cofnod o gwblhau hyfforddiant staff gorfodol yn y Gofrestr Hyfforddiant Staff.	Adolygiadau cyfnodol o'r Archwilwyr Mewnol.
Cynllunio'r Gweithlu	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 1	Adroddiadau wedi'u cynhyrchu gan y Prif Swyddog Gweithredol/ Dirprwy Brif Weithredwr yn nodi anghenion staff. Polisi Tâl.	Adroddiadau i Is-Bwyllgor y Gweithlu i'w cymeradwyo.	Cymeradwyaeth y Comisiwn ar newidiadau i'r strwythur staff.
Datblygu ein staff a'n haelodau	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 1	Ymsefydlu a Hyfforddiant Cynhwysfawr. Adolygiadau rheolaidd o Berfformiad a Datblygiad.	Adroddiad i gyfarfod y Comisiwn ar ganlyniad adolygiadau Buddsoddwyr mewn Pobl.	Adroddiadau adolygu Buddsoddwyr mewn Pobl.
Iechyd, Diogelwch a Lles Staff	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Polisi Absenoldeb Salwch. Polisi Iechyd a Diogelwch. Polisi Urddas yn y Gwaith. Polisi Chwythu'r Chwiban	Adroddiadau i Is-Bwyllgor y Gweithlu.	Adolygiad o gydymffurfio gan y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg, yn ôl yr angen. Gwobr Iechyd y Gweithle Bach.
Cydraddoldeb ac Amrywiaeth	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Polisi Cyfle Cyfartal.	Adolygiad o gydymffurfio gan y Comisiwn.	Adolygiad o gydymffurfio gan y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg, yn ôl yr angen.
Cydymffurfio â'r Cynllun Iaith Gymraeg	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Cynllun Iaith Gymraeg. Safonau'r Gymraeg. Mynd ati i gaffael medrau ac adnoddau Cymraeg	Adolygu a monitro Safonau'r Gymraeg gan y Comisiwn.	Gwiriadau cydymffurfio gan Gomisiynydd y Gymraeg.
Darparu Gwasanaethau – Gwerth am Arian Adolygiadau o Wasanaethau	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 1	Eglurder rolau ar gyfer adolygiadau o wasanaethau. Amserlenni ar gyfer cyflawni arolygon. Trefniadau rheoli ansawdd ar waith. Cyfarwyddiadau Desg. Polisi ac Arfer.	Comisiynwyr Arweiniol yn cefnogi'r tîm arolygon ac yn ychwanegu haenen ychwanegol o Reoli Ansawdd. Cymeradwyaeth gan Lywodraeth Cymru i'r cyllidebau.	Adroddiadau'r Archwilwyr Mewnol ar gydymffurfio â'r trefniadau rheoli ansawdd. Ymgynghoriad Statudol.

Darparu Gwasanaethau – ansawdd archwilio	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Proses dendro a gwerthuso cynigwyr yn erbyn meini prawf penodol.	Asesiad parhaus o'r rhaglen waith ac allgynnyrch gan y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg.	Asesiad blynyddol o'r Archwilwyr Mewnol gan y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg.
Systemau cyllidebau wedi'u cymeradwyo'n ffurfiol	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 1	Cyllid y Llythyr Cylch Gwaith ynghyd â Chyllid Swyddfa'r Cabinet am y flwyddyn. Adroddiad pennu'r gyllideb i gyfarfod y Comisiwn.	Amcangyfrifon a phroffiliau Cyllidebau'r Dyfodol yn cael eu hadrodd i'r Comisiwn.	Y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yn Adolygu'r System Gyllidebau ar gyfer digonolrwydd. Archwilwyr Mewnol yn adolygu Rheolaeth Cyllidebau yn flynyddol.
Atebolrwydd cyllideb/ dirprwyo'r gyllideb	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Cynllun Dirprwyo / awdurdodi.	Adolygiad o'r gyllideb gan y Comisiwn.	Adroddiadau Archwilwyr Mewnol.
Risgiau cyllidebol	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 1	Adolygiadau parhaus gan y Tîm Rheoli o risgiau cyllidebol.	Risgiau ariannol wedi'u cofnodi ar y Gofrestr Risgiau Corfforaethol at sylw'r Comisiwn.	Y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yn goruchwyllo adolygiadau'r Comisiwn o risgiau ariannol.
Gwybodaeth ariannol a rheolaethau systemau	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Cynlluniau dirprwyo, rheolaethau ariannol mewnol a gwahanu dyletswyddau.	Adroddiadau monitro cyllideb yn fisol i'r Comisiwn.	Archwilwyr Mewnol yn adrodd ar lywodraethu a rheolaeth fewnol.
Monitro ac adrodd ar y gyllideb	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Adroddiadau cyllideb i'r Tîm Rheoli.	Adroddiadau monitro cyllideb yn fisol i'r Comisiwn.	Y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yn adolygu adroddiadau cyllideb. Adroddiadau'r Archwilwyr Mewnol.
Ymchwiliadau i amrywiaethau/ gweithredoedd	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Esboniadau ar gyfer amrywio wedi'u cynnwys mewn adroddiadau cyllideb i gyfarfodydd y Comisiwn.	Cymeradwyo'r gyllideb cyn ac ar ôl newidiadau.	Adroddiadau i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ar adolygiadau'r Comisiwn o adroddiadau cyllideb.
Rheoli diwygiadau i'r gyllideb	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Y Tîm Rheoli yn cytuno i ddiwygiadau i'r gyllideb.	Adroddiadau cyllideb i gyfarfodydd y Comisiwn ar gyfer cymeradwyo trosglwyddo ac ad-dalu i Adrannau.	Adroddiadau i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ar adolygiadau'r Comisiwn o adroddiadau cyllideb.
Cyfrifon Ariannol	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Manyleb cyswllt ac amserlen ar gyfer paratoi Cyfrifon Blynyddol. Rheolwr Cyllid yn monitro amseroldeb ac ansawdd.	Cyfrifon drafft wedi'u hanfon at y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg i'w hadolygu cyn archwiliad.	Adroddiad ISA 260 yr Archwilwyr Allanol a'r Llythyr Rheoli. Barn a Thystysgrif Archwilio Flynyddol.
Nodi risgiau twyll	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Adolygiadau gan reolwyr o'r Gofrestr Risgiau Gweithredol. Polisi chwythu'r chwiban ar waith.	Adolygiadau gan y Comisiwn o'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol.	Adroddiadau'r Archwilwyr Mewnol a chymau gweithredu cytûn.
Strategaeth gwrth-dwyll	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Polisiau gwrth-dwyll penodol a mabwysiadu gweithdrefnau newydd e.e. gwirio newidiadau i fanylion cyswllt / banc cyflenwr.	Adolygiadau gan y Comisiwn o'r Polisi Twyll.	Adroddiadau i'r Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ar unrhyw achos o dwyll. Yr Archwilwyr Mewnol yn codi ymwybyddiaeth o feysydd risg newydd.
Chwythu'r Chwiban	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Polisi Chwythu'r Chwiban ac ymwybyddiaeth staff.	Adolygiadau gan y Comisiwn o'r Polisi Chwythu'r Chwiban.	Adroddiadau i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ar achosion o chwythu'r chwiban.

Cwynion	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Polisi Cwynion.	Adolygiadau gan y Comisiwn o'r Polisi Cwynion.	Adroddiadau i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ar gwynion a dderbyniwyd.
Parhad Busnes	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 1	Cynlluniau Parhad yn eu lle a phrofion yn cael eu cynnal o bryd i'w gilydd. Gweithdrefnau cadw a dinistrio dogfennau yn eu lle.	Adroddiadau diweddarau yn cael eu paratoi i'r Comisiwn. Gweithdrefnau'n cael eu hadolygu o dro i dro a'u cymeradwyo gan y Comisiwn.	Adroddiadau Blynyddol i'r Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ar brawf Cynllun Parhad Busnes. Y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg yn derbyn adroddiadau chwarterol a gwybodaeth am achosion o dorri data.
Rheoli Asedau Sefydlog	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Ymarfer gwirio asedau wedi'i gynnal.	Hysbysu'r Comisiwn am ganlyniad adolygiadau.	Adroddiad Blynyddol i'r Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ar yr ymarfer gwirio asedau.
Colledion	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Nodi a chofnodi gweithdrefnau colledion.	Cofrestr Colledion.	Adroddiadau Blynyddol i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ar golledion am y flwyddyn.
Rhoddion a Lletygarwch	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Polisi Rhoddion a Lletygarwch.	Cofrestr Rhoddion a Lletygarwch.	Adroddiadau i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ar Roddion a Lletygarwch.
Caffael	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Trefniadau caffael ar waith gan gynnwys gweithdrefnau tendro ffurfiol. Diwydrwydd dyladwy wrth ddelio gyda chwmnïau nad ydynt o bosibl yn foesebol.	Adroddiadau i gyfarfodydd y Comisiwn ar ymarferion tendro.	Adroddiadau gan yr Archwiliwyr Mewnol ar drefniadau caffael.
Materion Amgylcheddol	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2	Gweithdrefnau cynaliadwyedd wedi'u sefydlu, ac ymwybyddiaeth staff.	Y Comisiwn yn ystyried canlyniad Archwiliad y Ddraig Werdd.	Adroddiad Archwiliad y Ddraig Werdd.
Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 1		Sicrhau bod Gwaith Arolwg yn cael ei gyflawni'n effeithiol a bod y prif feysydd awdurdod yn addas i'r diben.		
Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd Amcan 2		Datblygu effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd y busnes a chynnal lefel uchel o Lywodraethu Corfforaethol.		